

apropa cultura

Dossier pedagògic

Música

Autora: Anna Roig

Aquesta documentació ha estat elaborada després de
la sessió de formació Educa amb l'Art del 5 d'octubre de 2013

En aquest dossier trobareu, per una banda, les activitats que vam realitzar el dia de la formació (punt número 9) i, per l'altra, una sèrie d'apartats que ens introdueixen breument en el tema de "la música com a eina de comunicació". M'ha semblat interessant plantejar aquests apartats a partir de preguntes que ens porten a reflexionar sobre el tema i que han estat, a la vegada, la base sobre la qual he creat les activitats proposades.

L'objectiu principal és el d'aportar idees que us serveixin com a punt de partida per iniciar un procés personal reflexiu i gràcies al qual, cadascun de vosaltres, pugui crear les seves activitats des de l'experiència i vivència personal, ja que una de les claus per transmetre bé és tenir clar què volem transmetre i, per damunt de tot, creure-hi.

Us animo, doncs, a iniciar aquest procés!

Anna Roig Dolz

1. Per què és important la música?

La música forma part de les nostres vides, ens toca de ben aprop, ens acompanya, ens uneix, ens caracteritza, ens transporta... La música és llenguatge i, a través d'ella, ens podem comunicar.

Parlar de la música com a eina de comunicació és focalitzar l'atenció en allò que la música ens pot dir i allò que a través d'ella podem dir. Tota música ens explica, ja sigui la intenció del compositor o allò que pretenia expressar (una emoció, una història, una sensació...), com el contingut musical que conté.

La música ens comunica i a través de la música podem comunicar.

2. Paral·lelisme entre la música i el llenguatge

“La música i el llenguatge són medis comunicatius i expressius”

Busquem el paral·lelisme entre la música i el llenguatge:

LLENGUATGE	MÚSICA
Escolta dels elements del llenguatge (fonemes, paraules, entonació...).	Escolta dels elements de la música (sons, fórmules rítmiques i melòdiques, cançons...).
Imitació i reproducció dels elements de la llengua (primer experimentant i després donant-los sentit).	Imitació i reproducció dels elements de la música.
Creació (parla) amb els elements que s'han rebut i es coneixen.	Creació amb els elements que s'han rebut i es coneixen.
Expressió i comunicació verbal.	Expressió i comunicació musical.

Daniel Baremboin parla sobre la música i el llenguatge i diu:

“El principi d’un concert és més privilegiat que el principi d’un llibre. Hom podria dir que el so, en general, gaudeix de més privilegis que les paraules. Un llibre conté les mateixes paraules que emprem cada dia, un rere l’altre, per explicar, descriure, exigir, discutir, suplicar, expressar alegria, dir la veritat i dir mentides. Els nostres pensaments s’expressen en forma de paraules; és per això que les paraules escrites han de competir amb les paraules que tenim a la ment. La música, en canvi, té a la seva disposició un món d’associacions molt més ampli gràcies a la seva naturalesa ambivalent: és, alhora, a l’interior i a l’exterior del món”.

3. Què podem comunicar/transmetre?

Un bon exercici que proposo és el de reflexionar sobre què podem comunicar i transmetre a través de la música, fer una pluja d’idees i, d’aquesta manera, tindrem material per poder enfocar les activitats que proposem als nostres usuaris amb un objectiu concret.

A continuació teniu algunes idees: sentiments, emocions, estats d’ànim, energia, positivisme, ordre, estructura, tranquil·litat, unió, caràcter, comunitat, paciència, perseverància, idees, motivació, valors...

4. Com podem comunicar?

La música ens permet comunicar-nos a través dels sentits i, d’aquesta manera, podem abarcar la comunicació des de diferents punts de vista, enriquint-la i aportant diferents opcions a l’usuari per tal que es pugui expressar de la manera que li sigui més còmoda.

Així doncs, ens podem comunicar escoltant el nostre propi cos, tocant instruments, a través del tacte, cantant cançons o acompanyant l’audició ja sigui improvisant amb la veu o amb la mirada.

Per altra banda, també podem ser comunicadors actius o passius, és a dir, podem donar o podem rebre.

5. Quan podem comunicar?

“Que la música acompanyi el nostre dia a dia”

La música ens permet comunicar en qualsevol moment del dia, ja sigui de bon matí, en determinats actes o celebracions, etc.

Podem utilitzar la música com a senyal per indicar determinats moments del dia, com per exemple l'hora de dinar, o bé quan ens llevem pel matí. Crear rutina a través de la música i acompanyar el dia a dia amb cançons que aportin un missatge positiu i motivador vers l'activitat que anem a realitzar aportarà seguretat i confiança a l'usuari.

Exemples de cançons:

- “Bon dia” – Els Pets
- “Have a nice day” – Stereophonics
- “Bona nit” – Els Pets

6. Qui pot comunicar? / A qui podem comunicar?

Tots podem comunicar i entre tots ens podem comunicar.

La comunicació és bàsica i des de ben petits ja ens comuniquem, sigui de la manera que sigui, primer per necessitat i després per expressar tot allò que ens passa per dins o que volem transmetre.

La música ens permet comunicar-nos a través d'ella i, a la vegada, ella per sí mateixa també ens comunica. Es pot tractar d'una comunicació amb un mateix o bé d'una comunicació col·lectiva.

7. Música i comunitat

La música uneix, permet crear vincles i integració grupal.

La música ens transmet alegria, tristesa, calma, neguit...

La música explica.

La música comunica i informa, ens “parla” de les persones. A través de la música podem obtenir informació sobre l'usuari, saber com se sent, etc. Pot servir com a eina de comunicació entre nosaltres i l'usuari.

La lletra de les cançons ens pot ajudar a tractar temes d'interès de l'usuari, com les pors, angoixa, soledat, mort... La música que agradi a l'usuari ens pot donar molta informació sobre la seva manera de ser.

Exemple de música i comunitat, de com la música ens uneix i ens connecta:

<http://www.youtube.com/watch?v=nFtfk0bZVRM>

8. La música com a eina de comunicació

A continuació exposo algunes idees sobre com podem utilitzar la música com a eina de comunicació:

- Partir de la pròpia experiència, de la nostra vivència personal (diari personal).
- Prioritzar els gustos musicals de l'usuari, ajudar-lo a fer un diari personal amb la música que li agrada.
- Tenir en compte la seva personalitat, els seus gustos, limitacions, la seva música, etc... en el moment d'escollir les obres.
- La “seva música” ens aportarà informació sobre el seu estat d'ànim i ens ajudarà a entendre'l i comunicar-nos amb ell.
- Comunicació individual i comunicació col·lectiva: les activitats de grup ens ajudaran a establir vincles afectius amb els usuaris i entre els usuaris.
- Per a poder-nos comunicar, les activitats han de fomentar la interacció amb els usuaris i entre ells mateixos. Tenir en compte la importància de crear grup.
- Expressió no verbal i expressió emocional.
- Ens pot ajudar classificar les músiques segons siguin alegres, tristes, etc.
- Buscar músiques amb missatge, motivadores...

- Associar músiques a determinats moments del dia ens ajudarà a establir rutina i transmetre seguretat i confiança als usuaris.
- Tots ens podem expressar i comunicar a través de la música.
- Buscar la simplicitat en les activitats que plantegem.
- *“Primer l’esperit, després l’intel·lecte”* – Martenot

9. Activitats

Les activitats que es proposen a continuació han estat realitzades durant el curs i estan pensades per viure i entendre la música com a eina de comunicació, per sentir com podem transmetre a través de la música i com la música per ella mateixa ens pot transmetre a cadascun de nosaltres.

L’autoria de les activitats és d’Anna Roig Dolz.

1- Relaxació

♪ *“Missing”* – Vangelis

- 2- Ens situem per la sala amb els ulls tancats i l’educador simula el batec del cor amb un pandero. Seguidament ens agafarem de les mans i intentarem marcar el pols quan escoltem el pandero. Quan haguem interioritzat el ritme ens anirem passant el pols mentre escoltem una música. Només podem passar el pols després d’haver-lo rebut.

♪ *“Cosmogony”* – Björk

- 3- Ens col·loquem en rotllana i busquem, amb la mirada, el contacte amb un company. Quan les dues mirades es trobin, canviarem el lloc amb el company.

♪ *“Alma Mater”* – Rodrigo Leao

- 4- Realitzem 4 moviments que ens serviran per marcar la pulsació (cama, cama, braç, braç) i seguirem la música mentre ens passem un element (pilota, bola lluminosa...) que farà de nexa d’unió entre tot el grup.

♪ *“Impossible”* – James Arthur

- 5- Amb l’ajuda d’un paracaigudes (o en el seu defecte un llençol o tela molt gran) acompanyarem la música marcant la pulsació i realitzant un moviment ascendent i descendent.

♪ *“Mambo Saana”* – Famara

6- Asseguts al terra en rotllana agafarem una tela gran i, mentre escoltem la música, l'educador deixarà al mig de la tela una bola de color per cada instrument que soni. Seguirem movent la tela tranquil·lament intentant controlar que les boles no caiguin fora la tela.

♪ *"Cançó sefardí"* – El poble de vent i de fusta, Escolta l'Auditori

7- Agafarem una tela gran, a poder ser de color blanc, i la col·locarem verticalment, com si fos una pantalla. Uns quants usuaris es situaran darrera la tela i dibuixaran la música amb unes lots. Podem posar paper de cel·lofana a les lots i així el dibuix serà de colors.

♪ *"Wiegenlied K.350"* – Mozart

8- Ens col·locarem per parelles i dibuixarem la música en el full, intentant interaccionar amb el company.

♪ *"Wiegenlied K.350"* – Mozart

9- Donarem un instrument diferent a cada usuari i, per parelles o en grups petits, mirarem d'establir converses tocant l'instrument.

10- Fem 5 grups diferents, un per a cada instrument que surt a la peça. Cada grup s'haurà d'inventar un moviment. Seguirem l'estructura de la peça i cada grup farà el seu moviment quan soni el seu instrument.

♪ *"Caps"* – Els colors del metall, Escolta l'Auditori

